

Spis treści

Wprowadzenie	9
1. Pismo jako wizualny system kodowania informacji	13
1.1. Pismo – ustalenia definicyjne, relacja między mową a pismem ...	13
1.2. Od malowideł naskalnych do alfabetu – najważniejsze systemy pisma	20
1.2.1. Pierwotne formy kodowania informacji – rysunki naskalne, środki mnemotechniczne, symbole	20
1.2.2. Pismo właściwe – piktografia; pisma: ideograficzne, fonetyczne i sylabiczne; alfabet	23
1.3. Powstanie i rozwój pisma	27
1.3.1. Pisma niealfabetyczne – pismo klinowe, hieroglify egipskie; pisma: kreteńskie, chińskie, hetyckie klinowe, Majów, Azteków oraz innych ludów	27
1.3.2. Powstanie i rozpowszechnienie się pisma literowego	35
2. Społeczne, kulturowe i cywilizacyjne skutki powstania i rozwoju pisma	39
2.1. Pismo jako środek komunikacji wysoko rozwiniętych kultur	39
2.2. Pismo a wierzenia i praktyki religijne	43
2.3. Pismo a działalność gospodarcza	46
2.4. Umiejętność pisania a pozycja społeczna	50
2.4.1. Wczesna sztuka pisania jako środek sprawowania władzy i przywilej społeczny	50
2.4.2. Kulturowe i społeczne skutki demokratyzacji sztuki pisania	55
2.5. Kontrowersje wokół pisma jako nowej technologii	62
3. Jak pismo przekształca ludzkie myślenie? Poznawcze skutki nabycia umiejętności piśmiennych	65
3.1. Opozycja mowa – pismo	65
3.1.1. Mowa	68

3.1.2. Pismo	71
3.1.3. Zastrzeżenia wobec budowania opozycji mowa – pismo ..	73
3.2. Wielka Teoria Piśmienności i jej krytyka	78
3.3. Oralność a piśmienność – odmienne sposoby myślenia i konstru- owania wypowiedzi	87
3.4. Piśmienność podstawowa i zaawansowana	99
4. Nowa oralność – kulturowe uwarunkowania nabywania i kształtowania piśmienności współczesnej młodzieży	105
4.1. Od piśmienności do wtórnej oralności	105
4.2. Nowa oralność – zmiany we współczesnej komunikacji i kulturze .	110
4.3. Język i komunikacja młodzieży w epoce nowej oralności	120
4.4. Slang młodzieżowy a piśmienność nastolatków	128
5. Edukacja szkolna a wprowadzanie młodzieży w kulturę pisma	137
5.1. Tekst	137
5.2. Kompetencja tekstotwórcza	147
5.2.1. Kompetencja tekstotwórcza jako część kompetencji komu- nikacyjnej	147
5.2.2. Piśmienność a kompetencja tekstotwórcza	150
5.3. Kształcenie językowe w edukacji szkolnej – uwarunkowania	151
5.4. Kompetencja tekstotwórcza w programach kształcenia	154
5.5. Piśmienność w dydaktyce i metodyce szkolnej	161
5.5.1. Założenia a praktyka edukacyjna	161
5.5.2. Obligatoryjne testy zewnętrzne a kształcenie umiejętności piśmiennych uczniów	168
5.6. Piśmienność młodzieży w świetle badań	173
6. Podstawy metodologiczne badań	183
6.1. Przedmiot, cel badań i pytania badawcze	183
6.2. Metoda zbierania danych	185
6.3. Sposób analizy danych	188
7. Egzaminy kończące obowiązkowy etap edukacji szkolnej a możliwość diagnozy piśmienności młodzieży – analiza wyni- ków egzaminów gimnazjalnych i egzaminów ósmoklasisty ...	191
7.1. Piśmienność a diagnozowane umiejętności językowe uczniów pod- czas egzaminu gimnazjalnego	192

7.2. Piśmienność a diagnozowane umiejętności językowe uczniów podczas egzaminu ósmoklasisty	196
7.3. Piśmienność młodzieży w świetle wyników egzaminów gimnazjalnych	205
7.3.1. Tworzenie własnego tekstu – poziom realizacji zadań	205
7.3.2. Analiza wypowiedzi rozszerzonej gimnazjalistów	210
7.4. Piśmienność młodzieży w świetle wyników egzaminów ósmoklasisty	215
7.4.1. Tworzenie własnego tekstu – poziom realizacji zadań	215
7.4.2. Analiza wypowiedzi rozszerzonej ósmoklasistów	223
Podsumowanie wyników badań i wnioski	232
Bibliografia	237
Indeks osobowy	249
Indeks przedmiotowy	252
Spis tabel i wykresów	255
Summary	256